

Харківський гуманітарний університет «Народна українська академія»

Кафедра соціології і гуманітарних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з НМРІ

Катерина МИХАЙЛІВНА

«30» червня 2025 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

«Управління соціальними процесами»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Галузь знань С – Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

Спеціальність С5 – Соціологія

Освітня програма «Управління соціальними комунікаціями»

2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Управління соціальними процесами» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю С5 «Соціологія», освітня програма «Управління соціальними комунікаціями».

Розробник: канд. соціол. наук,
Недогонов Дмитро Володимирович

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри соціології і гуманітарних дисциплін

Протокол від 02 червня 2025 року № 8

Завідувач кафедри соціології і гуманітарних дисциплін

Зверко Т. В.
2 червня 2025 року

Схвалено радою факультету «Соціальний менеджмент»

Протокол від 16 червня 2025 року № 5

Голова

Зверко Т. В.
16 червня 2025 року

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета вивчення дисципліни – сформувати у здобувачів цілісне та системне розуміння соціальних процесів як складного об’єкта управління в умовах структурних трансформацій, соціальної нерівності, криз та швидких суспільних змін; забезпечити опанування сучасних теоретичних і прикладних підходів до соціологічного аналізу, прогнозування, планування, регулювання та оцінювання соціальних змін на різних рівнях соціальної організації (громада – організація – держава); розвинути здатність застосовувати соціологічні дані, індикатори та аналітичні інструменти для обґрунтування управлінських рішень.

Передбачається, що вивчення дисципліни дозволить сформувати: здатність до абстрактного мислення аналізу та синтезу (ЗК 1); здатність системно оцінювати фактори впливу на власну діяльність та соціальний контекст (ЗК07); здатність аналізувати соціальні явища і процеси, пов’язані з соціальними комунікаціями (СК1); здатність виявляти, діагностувати та інтерпретувати соціальні проблеми українського суспільства та світової спільноти та їх комунікаційний контекст (СК02); здатність розробляти і оцінювати соціальні проєкти і програми (СК07); здатність в процесі професійної наукової дослідної та суспільної діяльності приймати рішення щодо управління соціальними процесами, комунікаціями; розробки, реалізації й оптимізації інформаційних ресурсів і потоків на основі принципів соціальної відповідальності і професійної етики (КСП 1); на основі соціологічних, психологічних та інших знань здійснювати комплекс заходів щодо управління комунікаціями малих та великих соціальних груп, комунікаційними соціальними процесами (КСП 2).

Завдання дисципліни: розкрити теоретичні основи соціальних процесів і соціальних змін (структура, динаміка, чинники); ознайомити з моделями та інструментами управління соціальними процесами на рівнях: громада–організація–держава; навчити застосовувати соціологічні дані для управлінських рішень (моніторинг, діагностика, прогноз, сценарії); сформувати навички проєктування соціальних інтервенцій (цілі, логіка змін, індикатори, ризики, комунікації); розвинути здатність оцінювати ефективність управлінських впливів і коригувати політики/програми.

Обсяг у кредитах: 4

Розподіл у годинах за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять	
денна форма здобуття освіти	заочна форма здобуття освіти
Рік підготовки:	
1-й	1-й
Семестр	
1-й	1-й
Лекції	
34	10
Практичні	
34	8
Лабораторні	
-	-
Самостійна робота	
68	102
-	-
Види підсумкового контролю	
екзамен	екзамен

Статус дисципліни – обов'язкова

Очікувані результати навчання:	Методи навчання (вказати за кожним результатом навчання)	Форми оцінювання/ Засоби діагностики результатів навчання*
1. Аналізувати соціальні явища і процеси, зокрема у сфері комунікації, використовуючи емпіричні дані та сучасні концепції і теорії соціології (ПР01)	Проблемно-орієнтовані лекції; практичні заняття з аналізом кейсів; самостійна робота	Поточний контроль: усне опитування; письмове опитування;
Здійснювати діагностику та інтерпретацію комунікаційних проблем в українському суспільстві та світовій спільноті, причини їхнього виникнення та наслідки (ПР02)	Практичні заняття в малих групах; розв'язання ситуаційних завдань	Поточний контроль: оцінка роботи в малих групах; усне опитування
Здійснювати пошук, аналізувати та оцінювати необхідну інформацію в науковій літературі, банках даних та інших джерелах (ПР05)	Самостійна робота з елементами дистанційного навчання; проблемно-орієнтовані лекції	Поточний контроль: письмове опитування.
Оцінювати ризики та обмежування в управлінні соціально-комунікативними процесами	Практичні заняття в малих групах; розв'язання ситуаційних завдань	Поточний контроль: оцінка роботи в малих групах; усне опитування

Мова навчання: українська.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. «Теоретичні основи управління соціальними процесами»

Тема 1. Соціальні процеси як об'єкт управління.

Поняття соціального процесу: відтворення, зміна, адаптація, трансформація. Відмінність між подією, явищем і процесом у соціології. Соціальні процеси як взаємодія структур, інститутів і акторів. Керовані й некеровані соціальні процеси. Межі управлінського впливу. Роль держави, громадянського суспільства, ринку та громад у формуванні соціальної динаміки. Управління як цілеспрямований соціальний вплив, а не адміністративний контроль.

Тема 2. Теоретичні моделі соціальних змін.

Поняття соціальної зміни як центральної категорії соціології та управління соціальними процесами. Відмінність між еволюційними, революційними, реформістськими та кризовими моделями змін. Лінійні та нелінійні моделі розвитку суспільства. Концепція соціальної стабільності та рівноваги як умови керованості процесів. Структурно-функціональний підхід (Т. Парсонс, Р. Мертон): суспільство як система взаємопов'язаних інститутів; соціальні зміни як порушення і відновлення рівноваги. Теорії соціального порядку та девіації: як відхилення запускають соціальні трансформації. Роль норм, цінностей і ролей у підтриманні або зміні соціальних структур. Соціальні конфлікти як рушій змін (К. Маркс, Р. Дарендорф). Ресурсний підхід: боротьба за владу, статус, економічні й символічні ресурси.

Нерівність як структурна умова соціальних трансформацій. Соціальні рухи та протест як форма керованої і некерованої зміни. Інституціональні та неоінституціональні підходи; інститути як «правила гри» у суспільстві; формальні й неформальні інститути; інституційні реформи як механізм управління соціальними процесами. Теорії модернізації та розвитку. Мережеві теорії та суспільство ризику (У. Бек, М. Кастельс). Соціальні інновації як джерело змін. Роль технологій і цифровізації у трансформації соціальних процесів. Управлінський вимір теорій соціальних змін.

Тема 3. Соціальні проблеми як різновид керованого соціального процесу.

Соціальні проблеми розглядаються як результат динаміки соціальних процесів, що виникають унаслідок структурних змін, економічних трансформацій, демографічних зсувів, міграції та інституційних криз. Механізми формування соціальних проблем пов'язані з дисбалансом між потребами соціальних груп і можливостями соціальних інститутів їх задовольняти. Соціальні ризики, депривація та соціальне виключення виступають ключовими чинниками накопичення соціальної напруги та маргіналізації населення. Розмежування між симптомами і глибинними причинами соціальних проблем є необхідною умовою ефективного управління соціальними процесами. Соціальні проблеми як об'єкт публічної політики потребують колективних рішень, правового регулювання та фінансування з боку держави і громад. Політична та медійна конструкція соціальних проблем визначає, які з них потрапляють у фокус суспільної уваги та управлінських інтервенцій. Структурні джерела соціальних проблем включають нерівність доступу до ресурсів, влади, освіти, ринку праці та соціальних послуг. Процеси проблематизації і депроблематизації формують соціальний порядок денний і пріоритети управління. Експертне та соціологічне знання забезпечує доказову основу для визначення, інтерпретації та вирішення соціальних проблем.

Тема 4. Соціальна діагностика і моніторинг.

Соціальна діагностика є базовим інструментом управління соціальними процесами, що дозволяє виявляти стан, тенденції та проблемні зони у суспільстві. Використання соціальних індикаторів дає змогу кількісно і якісно оцінювати зміни у соціальній сфері. Поєднання кількісних і якісних методів забезпечує більш глибоке розуміння соціальних процесів. Соціальний моніторинг дозволяє відстежувати динаміку процесів і своєчасно реагувати на негативні тенденції. Емпіричні дані як основа управлінських рішень зменшують ризик інтуїтивних і неефективних втручань. Базові та цільові показники використовуються для оцінки вихідного стану і досягнутих змін. Адміністративні та великі дані розширюють можливості аналізу соціальних процесів. Просторовий і демографічний аналіз дозволяє виявляти територіальні та групові диспропорції.

Змістовий модуль 2. «Інструменти діагностики та регулювання соціальних процесів»

Тема 5. Соціальна політика як інструмент управління соціальними процесами.

Соціальна політика є системою цілеспрямованих дій держави, спрямованих на регулювання соціальних процесів і зменшення соціальних ризиків. Моделі соціальної держави відображають різні підходи до перерозподілу ресурсів і забезпечення соціального захисту. Соціальні стандарти, трансфери та соціальні послуги є ключовими інструментами впливу на добробут населення. Соціальна політика виконує стабілізаційну функцію, запобігаючи надмірній соціальній поляризації. Реалізація соціальної політики залежить від інституційної спроможності держави. Соціальна політика формується у процесі переговорів між соціальними групами та політичними акторами. Бюджетні механізми визначають реальні

можливості реалізації соціальних програм. Соціальні інвестиції спрямовані на довгостроковий розвиток людського капіталу. Міжнародні організації впливають на національні соціальні політики через фінансування, стандарти і рекомендації.

Тема 6. Управління соціальними процесами в громадах і організаціях.

Локальний рівень є ключовим простором реалізації соціальних змін, де соціальні процеси мають найбільш відчутні наслідки для населення. Громади виступають активними суб'єктами управління, а не лише об'єктами державної політики. Громадські організації, волонтерські ініціативи та бізнес відіграють важливу роль у соціальному управлінні. Механізми участі громадян забезпечують легітимність і ефективність управлінських рішень. Партнерські моделі управління дозволяють об'єднувати ресурси різних акторів. Соціальний капітал (довіра, мережі, норми) підвищує ефективність колективних дій. Лідерство і фасилітація сприяють мобілізації громад до соціальних змін. Мережеві та міжсекторальні підходи розширюють можливості управління. Партисипативні механізми залучають громадян до спільного вироблення рішень.

Тема 7. Конфлікти і соціальні кризи при управлінні соціальними процесами.

Соціальні конфлікти є невід'ємною формою соціальних процесів, що відображає суперечності інтересів і ресурсів у суспільстві. Структура конфлікту включає акторів, предмет, ресурси та форми протистояння. Переговори, медіація і посередництво є ключовими інструментами управління конфліктами. Соціальні кризи та поляризація загрожують стабільності соціальних систем. Раннє виявлення конфліктного потенціалу дозволяє запобігати ескалації напруження. Політичні та медійні маніпуляції конфліктами можуть посилювати соціальну дестабілізацію. Колективна травма і її соціальні наслідки впливають на довгострокову динаміку суспільства. Соціальна стійкість (резильєнтність) визначає здатність суспільства долати кризи. Комплексні стратегії управління кризами поєднують соціальні, економічні та комунікаційні інструменти.

Змістовий модуль 3. «Проектування та оцінка соціальних процесів»

Тема 8. Проектування соціальних інтервенцій.

Управління як цілеспрямоване соціальне втручання у перебіг соціальних процесів, спрямоване на зміну небажаних тенденцій і підтримку позитивних соціальних змін. Логіка змін, як інструмент опису причинно-наслідкових зв'язків між проблемою, запланованими діями та очікуваними соціальними результатами. Побудова дерева проблем і дерева цілей для виявлення ключових причин соціальної проблеми та формування ієрархії управлінських цілей. Аналіз ризиків і ресурсів соціальної інтервенції, включаючи фінансові, людські, організаційні та політичні чинники. Соціальні проекти як форма організації управління соціальними процесами, що дозволяє структурувати дії, відповідальність і ресурси. Визначення та обґрунтування цільових груп як основи ефективного та справедливого соціального втручання. Узгодження інтересів ключових стейкхолдерів (держава, громада, громадські організації, бізнес) у процесі планування і реалізації інтервенцій. Масштабування успішних соціальних рішень з локального рівня до ширших соціальних систем. Інституціоналізація соціальних змін, тобто закріплення досягнутих результатів у вигляді політик, програм та сталих організаційних практик.

Тема 9. Оцінювання соціальних програм і соціальних рішень.

Оцінювання як складова управління соціальними процесами, що дозволяє визначати, наскільки заплановані втручання відповідають реальним потребам і приводять до бажаних соціальних змін. Поняття ефективності, результативності та соціального впливу як ключових критеріїв оцінювання соціальних програм, політик і проєктів. Система індикаторів результатів і впливу, яка використовується для вимірювання змін у цільових групах та соціальному середовищі. Моніторинг і оцінювання (M&E) як безперервний процес збору, аналізу та інтерпретації даних для підтримки управлінських рішень. Зворотний зв'язок між результатами оцінювання і управлінськими діями, що забезпечує можливість коригування стратегій і програм. Контрфактичний підхід в оцінюванні, який дозволяє порівнювати ситуацію з втручанням і без нього для визначення реального впливу. Інклюзивне та гендерно чутливе оцінювання, що враховує різний вплив соціальних програм на окремі соціальні групи. Використання результатів оцінювання для формування політик, програм і управлінських рішень на різних рівнях. Публічна підзвітність і прозорість, які забезпечують довіру суспільства до соціальних інституцій і управлінських рішень.

Тема 10. Соціальні процеси в умовах невизначеності.

Соціальні процеси в умовах війни, масової міграції, економічних потрясінь і гуманітарних криз характеризуються високим рівнем нестабільності, фрагментації соціальних зв'язків і зростанням соціальних ризиків. Невизначеність як структурна характеристика сучасного суспільства, що ускладнює прогнозування соціальних змін і потребує нових підходів до управління. Адаптивне управління соціальними процесами, яке передбачає гнучке коригування рішень на основі постійного моніторингу ситуації. Сценарне планування як інструмент роботи з невизначеністю, що дозволяє розробляти альтернативні траєкторії розвитку соціальних процесів і готуватися до різних варіантів майбутнього. Використання прогнозування та раннього попередження для запобігання ескалації соціальних криз і напружень. Непередбачувані події («чорні лебеді») і їхній вплив на соціальні системи, що потребує розвитку спроможності до швидкого реагування. Соціальна резильєнтність (стійкість) громад і суспільства, яка визначає здатність відновлюватися після криз і зберігати соціальну цілісність. Управління в режимі постійної кризи, де традиційні довгострокові плани поєднуються з короткостроковими адаптивними рішеннями. Навчання на основі кризового досвіду, що дозволяє інституціям і громадам накопичувати знання та підвищувати ефективність подальшого управління.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	с	пр	с. р.		л	С	пр	с. р.
Тема 1. Соціальні процеси як об'єкт управління.	11	3	2	-	6	12	1	1	-	10
Тема 2. Теоретичні моделі соціальних змін.	15	5	4	-	6	13	1	1	-	11
Тема 3. Соціальні проблеми як керований процес	12	3	3	-	6	12	1	1	-	10
Тема 4. Соціальна діагностика і моніторинг управління	14	4	4	-	6	12	1	-	-	11

Тема 5. Соціальна політика як інструмент	15	4	5	-	6	14	1	1	-	12
Тема 6. Управління соціальними процесами в громадах та організаціях	14	4	4	-	6	12	1	-	-	11
Тема 7. Соціальні конфлікти і кризові процеси	13	3	4	-	6	13	1	1	-	11
Тема 8. Проектування соціальних інтервенцій	10	3	3	-	4	12	1	1	-	10
Тема 9. Оцінювання соціальних програм і управлінських рішень	10	3	3	-	4	12	1	1	-	10
Тема 10. Соціальні процеси в умовах невизначеності.	6	2	2	-	2	8	1	1	-	6
Усього годин	120	34	34	-	52	120	10	8	-	102

4. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна/заочна
1	ТЕМА 1. Соціальні процеси як об'єкт управління 1. Соціальні процеси як форма відтворення і трансформації суспільства. 2. Управління соціальними процесами в історичній перспективі: від традиційних суспільств до модерних держав. 3. Держава, ринок і громадянське суспільство як суб'єкти управління соціальною динамікою.	2/1
2	ТЕМА 2. Теоретичні моделі соціальних змін 1. Еволюційні та революційні концепції соціальних змін у соціології. 2. Конфліктологічні теорії як пояснення соціальних трансформацій. 3. Інституціональні та модернізаційні підходи до аналізу суспільного розвитку.	4/1
3	Тема 3. Соціальні проблеми як керований процес 1. Соціальна проблема як процес: від причин і симптомів до соціальних наслідків та управлінських рішень. 2. Політичне та медійне конструювання соціальних проблем: порядок денний, фрейми, пріоритети. 3. Стратегія управління соціальними проблемами: профілактика, пом'якшення наслідків, системні зміни.	3/1
4	Тема 4. Соціальна діагностика і моніторинг 1. Соціальна діагностика як основа управління: індикатори, вимірювання, інтерпретація даних. 2. Моніторинг соціальних процесів: ранні сигнали, динаміка показників, ризик-індикатори. 3. Дані для управління: соціологічні дослідження, офіційна статистика, адміністративні дані та їх обмеження.	4/0
5	Тема 5. Соціальна політика як інструмент управління 1. Моделі соціальної держави та їх управлінські наслідки: універсалістська, страхова, ліберальна моделі.	5/1

	2. Інструменти соціальної політики: трансфери, послуги, стандарти, регулювання, соціальні інвестиції. 3. Соціальна політика в Україні: виклики, пріоритети, роль міжнародних акторів і донорів.	
6	Тема 6. Управління соціальними процесами в громадах та організаціях 1. Громада як суб'єкт соціальних змін: локальні політики, участь населення, партисипація. 2. Управління соціальними процесами в організаціях (НУО/державні установи/бізнес): ролі, ресурси, відповідальність. 3. Партнерські та мережеві моделі: міжсекторальна взаємодія, координація, соціальний капітал.	4/0
7	Тема 7. Соціальні конфлікти і кризові процеси 1. Соціальний конфлікт як процес: причини, учасники, ескалація, деескалація. 2. Криза і соціальна нестабільність: поляризація, недовіра, інформаційні впливи та маніпуляції. 3. Управління конфліктами і кризами: переговори, медіація, кризові комунікації, відновлення довіри.	4/1
8	Тема 8. Проектування соціальних інтервенцій 1. Соціальна інтервенція як управлінське рішення: цільові групи, логіка змін, припущення та ризики. 2. Інструменти проектування: дерево проблем/цілей, ТоС, індикатори результатів, план реалізації. 3. Масштабування і сталість інтервенцій: інституціоналізація змін, партнерства, ресурси.	3/1
9	Тема 9. Оцінювання соціальних програм і управлінських рішень 1. Результативність і ефективність: критерії, показники, логіка “вхід → процес → вихід → результат → вплив”. 2. Дизайн оцінювання: базові підходи, джерела даних, валідність, обмеження та ризики інтерпретації. 3. Використання результатів оцінювання: підзвітність, корекція програм, evidence-informed управління.	3/1
10	Тема 10. Соціальні процеси в умовах невизначеності 1. Невизначеність як контекст управління: “чорні лебеді”, турбулентність, межі прогнозування. 2. Адаптивне управління та сценарне планування: альтернативні траєкторії, тригери, план реагування. 3. Резильєнтність громад і суспільства: відновлення після криз, соціальна згуртованість, довіра.	2/1
	Разом	34/8

5. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин денна/заочна
1	Тема 1. Соціальні процеси як об'єкт управління Опрацювати наукові джерела щодо поняття соціальних процесів та їх керованості. Підготувати письмовий конспект з прикладами соціальних процесів в	6/10

	Україні. Проаналізувати роль держави, ринку та громадянського суспільства у формуванні соціальної динаміки.	
2	ТЕМА 2. Теоретичні моделі соціальних змін Опрацювати класичні та сучасні теорії соціальних змін. Порівняти еволюційні, конфліктологічні та інституціональні підходи. Підготувати коротке аналітичне есе про одну соціальну трансформацію в Україні або світі.	6/11
3	Тема 3. Соціальні проблеми як керований процес Опрацювати матеріали щодо соціальних проблем як наслідку структурних дисбалансів. Проаналізувати одну соціальну проблему як процес (причини, прояви, наслідки). Підготувати схему «проблема – причини – можливі управлінські рішення».	6/10
4	Тема 4. Соціальна діагностика і моніторинг Ознайомитися з основними соціальними індикаторами та джерелами даних. Проаналізувати офіційні статистичні або соціологічні дані щодо однієї соціальної проблеми. Підготувати короткий звіт з інтерпретацією отриманих показників.	6/11
5	Тема 5. Соціальна політика як інструмент управління Опрацювати матеріали про моделі соціальної держави та соціальної політики. Проаналізувати одну програму соціальної підтримки або соціальну політику в Україні. Підготувати письмовий огляд з оцінкою її управлінського впливу.	6/12
6	Тема 6. Управління соціальними процесами в громадах та організаціях Проаналізувати приклад діяльності громади, НУО або державної установи. Описати, як здійснюється управління соціальними процесами на локальному рівні. Підготувати кейс-опис із зазначенням основних акторів та ресурсів.	6/11
7	Тема 7. Соціальні конфлікти і кризові процеси Опрацювати матеріали з конфліктології та кризового управління. Проаналізувати один соціальний конфлікт або кризову ситуацію. Підготувати письмові пропозиції щодо можливих шляхів управлінського реагування.	6/11
8	Тема 8. Проектування соціальних інтервенцій Ознайомитися з методами планування соціальних проєктів (ТоС, дерево проблем). Розробити короткий проєкт соціального втручання для обраної проблеми. Описати цільову групу, очікувані результати та основні ризики.	4/10
9	Тема 9. Оцінювання соціальних програм і управлінських рішень Опрацювати матеріали з моніторингу та оцінювання (М&Е). Проаналізувати одну соціальну програму з позиції результативності та впливу. Підготувати аналітичну записку з висновками.	4/10
10	Тема 10. Соціальні процеси в умовах невизначеності Опрацювати матеріали щодо криз, невизначеності та адаптивного управління.	2/6

	Проаналізувати приклад управління соціальними процесами в кризових умовах. Підготувати письмовий прогноз можливих сценаріїв розвитку.	
	Разом	52/102

6. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Лекції проводяться з використанням **проблемно-орієнтованих методів навчання**, під час яких здобувачі аналізують ключові поняття, теоретичні підходи та моделі управління соціальними процесами. У процесі лекцій застосовуються інтерактивні обговорення реальних соціальних ситуацій, прикладів соціальних змін, публічних політик та управлінських рішень, а також постановка проблемних питань з метою розвитку аналітичного та критичного мислення й підготовки здобувачів до практичної роботи.

Під час семінарських і практичних занять використовуються методи роботи в малих групах для аналізу соціальних кейсів, конфліктних і кризових ситуацій, а також практичні завдання, що імітують професійну діяльність у сфері управління соціальними процесами (діагностика проблем, підготовка управлінських рішень, оцінювання соціальних програм). Значну увагу приділено семінарським дискусіям і колективному обговоренню результатів аналізу.

При організації самостійної роботи застосовуються методи самостійного опрацювання наукової літератури, аналітичних звітів, статистичних та соціологічних даних, а також використання електронних освітніх ресурсів. Здобувачі виконують аналітичні завдання, готують повідомлення, кейс-описи та презентації за індивідуальними і груповими темами, а також розв'язують проблемно-орієнтовані завдання, спрямовані на поглиблене засвоєння теоретичних і прикладних аспектів управління соціальними процесами.

7. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль знань з дисципліни проводиться за такими формами:

а) *під час семінарських занять*:

- Усне та письмове опитування – перевірка розуміння ключових понять, теоретичних підходів та здатності застосовувати знання в обговоренні;
- оцінка роботи в малих групах – враховується активність у групових обговореннях та робота над кейсами чи ситуаційними завданнями;

б) *за результатами виконання завдань самостійного опрацювання*:

- перевірка матеріалів для самостійного опрацювання через усне та письмове опитування.

Підсумковий контроль передбачає перевірку та оцінювання рівня сформованості програмних компетентностей і результатів навчання відповідно до вимог навчальної програми за даним освітнім компонентом. Підсумковий контроль проводиться у формі екзамену.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

(розподіл балів надається у форматі: денна/заочна форми здобуття освіти)

Робота на лекційному занятті оцінюється максимально у 1/2 бали. Максимальну кількість балів отримують ті здобувачі, які постійно включені у дискусію. Ті з них, які включаються у дискусію несистематично, отримують середню кількість балів 1/1.

Робота на семінарському занятті оцінюється максимально у 3/6 балів. Максимальна кількість балів при оцінюванні знань **під час семінарського заняття** виставляється за такими критеріями:

- під час опитувань – за повну і ґрунтовну відповідь на задане запитання з теми заняття;
- за роботу в малих групах – за активність участі у дискусії, якість роботи над кейсами або ситуаційними завданнями.

Здобувач отримує 3/6 балів, якщо він:

- повністю включений у роботу семінару: дає ґрунтовні відповіді на усі запитання під час опитувань, активно бере участь у групових обговореннях, якісно виконує кейси та ситуаційні завдання, демонструє критичне мислення та аргументовані висновки.

Здобувач отримує 2/3 бали, якщо він:

- частково включений у роботу: відповіді на запитання в цілому правильні, але не завжди детальні; бере участь у дискусії та роботі в малих групах, але активність та глибина аналізу середні; кейси та ситуаційні завдання виконані частково або поверхово.

Здобувач отримує 1/2 бали, якщо він:

- мало включений у роботу: відповіді на запитання поверхові або частково неправильні; активність у дискусії мінімальна; робота в малих групах та кейси виконані неповно або без аналітичного обґрунтування; не проявляє критичного мислення.

Самостійна робота оцінюється максимально у 2/6 балів. Максимальна кількість балів при оцінюванні виставляється за такими критеріями:

- залежно від того, чи здійснив здобувач повне та якісне опрацювання інформаційних джерел, передбачених для самостійного вивчення теми;
- виходячи з рівня самостійності, автентичності та ґрунтовності виконаних завдань.

Здобувач отримує 2/6 балів, якщо він:

- виконав завдання самостійної роботи повністю; демонструє глибоке розуміння теми, чітко орієнтується в основних концепціях глобалізації та соціальних комунікацій; коректно і послідовно використовує понятійний апарат; опрацьовані джерела використані для обґрунтування власних висновків і аналізу; подає матеріал логічно, аргументовано і з достатнім рівнем самостійності.

Здобувач отримує 1/3 балів, якщо він:

- виконав завдання самостійної роботи не в повному обсязі, проте демонструє загальне розуміння теми, орієнтується в основних концепціях глобалізації та соціальних комунікацій, коректно використовує базовий понятійний апарат і частково спирається на опрацьовані джерела.

Екзамен проводиться у класичній формі відповіді здобувачами на питання екзаменаційного білету. Максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати – 30.

Загальний рейтинг здобувача за навчальною дисципліною визначається шляхом додавання балів, отриманих за результатами поточного та підсумкового контролю.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі (денна/заоч)

№ з/п	Вид активності	Кількість балів за одне заняття або одну роботу	Кількість занять або робіт	Кількість балів за всі заняття або роботи
1	Робота на лекційних заняттях	1/2	17/5	17/10
2	Робота на семінарських заняттях	3/6	17/4	51/24
3	Виконання завдань для самостійної роботи	2/6	1/6	2/36
4	Іспит	30	1	30
	Разом			100

10. Шкала оцінювання

Критерії оцінювання	За чотирьохрівневою шкалою	За шкалою ХГУ «НУА»
Глибокі та системні знання програмного матеріалу дисципліни; сформоване розуміння соціальних процесів як складних і багатовимірних об'єктів управління; вільне володіння понятійно-категоріальним апаратом курсу; здатність глибоко аналізувати соціальні процеси, проблеми, конфлікти та зміни на основі емпіричних даних і сучасних соціологічних теорій; уміння здійснювати комплексну соціальну діагностику та інтерпретацію соціальних проблем українського і світового суспільства; здатність самостійно шукати, аналізувати й оцінювати інформацію в наукових і статистичних джерелах; уміння чітко, логічно та аргументовано презентувати управлінські висновки і пропозиції.	Відмінно	90–100
Достатньо повне знання теоретичного матеріалу дисципліни; розуміння основних моделей соціальних процесів і механізмів управління ними; упевнене володіння базовим понятійним апаратом; здатність аналізувати соціальні явища і процеси з використанням теоретичних підходів і даних; виконання часткової соціальної діагностики; пошук і аналіз інформації здійснюється з незначними обмеженнями; уміння аргументовано формулювати висновки за певної підтримки викладача.	Добре	70–89
Загальне знання програмного матеріалу; часткове розуміння сутності соціальних процесів і принципів управління ними; володіння основними поняттями дисципліни; обмежена здатність до самостійного аналізу та узагальнення; поверхове застосування теоретичних положень при оцінці соціальних проблем і процесів; часткове використання наукових джерел; фрагментарне та недостатньо аргументоване формулювання висновків.	Задовільно	50–69
Фрагментарне знання матеріалу дисципліни; слабка орієнтація в основних поняттях і підходах до управління соціальними процесами; неспроможність здійснювати системний аналіз соціальних явищ і проблем; обмежене використання емпіричних даних і теоретичних концепцій; несформованість умінь аргументовано викладати управлінські висновки. Можливість повторного складання заліку.	Не задовільно	25–49
Незнання основного програмного матеріалу дисципліни; відсутність розуміння сутності соціальних процесів та механізмів їх управління; невміння користуватися понятійно-категоріальним апаратом курсу; нездатність застосовувати теоретичні підходи та аналізувати емпіричні дані; неможливість формулювати власні висновки і управлінські рішення. Обов'язкове повторне вивчення дисципліни.	Не задовільно	0–24

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА

Основна

1. Бех Ю. В. Б 55 Філософія управління соціальними системами : монографія / Ю. В. Бех ; Мін-во освіти і науки, молоді та спорту України, Нац. пед. ун-т імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – 623 с.
2. Гвоздь М. Я., Злидник Ю. О. AGILE – нова методологія менеджменту: теоретичні аспекти. Інфраструктура ринку. 2018. № 25. С. 230–234.
3. Головаха, Є. І., Стегній, О. Г. & Максименко, О. О. (ред.), Глобальні та локальні кризи: переосмислюючи українське суспільство. Київ: Інститут соціології НАН України. 2021
4. Малімон В. І. Соціальна і гуманітарна політика: навчальний посібник. — Івано-Франківськ: Місто НВ, 2012. — 352 с.
5. Подольська Є. А. Управління соціальними процесами: навч. пос. / Є. А. Подольська; Нар. укр. акад. - Харків : НУА, 2007. - 524 с.
6. Рачинський А. П. Соціальна відповідальність як ключовий елемент управління соціальними проєктами. Державне управління: удосконалення та розвиток. 2022. № 12 DOI:10.32702/2307-2156.2022.12.1
7. Туленков М. Організаційні основи соціального управління як суспільного феномена / М. Туленков // Політичний менеджмент. - 2008. - № 1. - С. 57-76.
8. Хоронжий А. Г. Наукові засади соціального управління // Основи соціального управління : курс лекцій : навч. посіб. / А. Г. Хоронжий. - Львів, 2007. – С. 29–68.
9. Хоронжий А. Г. Х 81. Соціальне управління: Курс лекцій: Навчальний посібник. – Львів: ПП "Магнолія 2006", 2025. – 290 с.
10. Хоронжий А. Г. Становлення і розвиток соціального управління і його наукових шкіл // Основи соціального управління : курс лекцій : навч. посіб. / А. Г. Хоронжий. - Львів, 2007.

Додаткова

1. Гбур З. В. Моніторинг як метод забезпечення реалізації цілей і функцій державного управління / З. В. Гбур // Державне та муніципальне управління в умовах політико-адміністративної реформи : матеріали наук.-практ. конференції 17-18 трав. 2007 р. / Волин. обл. держ. адмін. [та ін.] ; відп. ред. В. Я. Малиновський. - Луцьк, 2007. - С. 21-23.
2. Григораш С. М. Інформаційно-аналітичне забезпечення регіонального управління (на прикладі огляду стану розвитку Калуського р-ну за 2008- 2011рр.) / С. М. Григораш // Держава та регіони. Серія : Соціальні комунікації. - 2012. - № 4. - С. 180-187.
3. Інформатизація управління соціальними системами: Організаційноправові питання теорії і практики : навч. посіб. / В. Д. Гавловський, Р. А. Калюжний, В. С. Цимбалюк, Ю. В. Ящурицький ; Міжрегіон. Акад. упр. персоналом. - Київ : МАУП, 2003. - 332 с.
4. Компанієць Л. Г. Сучасні соціальні технології управління: сутність та спрямованість / Л. Г. Компанієць // Грані. - 2013. - № 6. - С. 92-96. - Бібліогр.: с. 95-96

5. Мазурик О. В. Соціальний контроль: базові перспективи концептуалізації соціального аудиту / О. В. Мазурик // Вісник Львівського університету. Серія соціологічна / Львів. нац. ун-т ім. І. Франка ; [редкол.: В. С. Бакіров та ін.]. - Львів, 2011.
6. Максименко, О. О., 2021. Українське суспільство: відгомін глобальних і спалахи локальних криз. Український соціум, 4(79), с. 229–236.
7. Матвієнко, В. Я. Соціальні технології : навч. посіб. / В. Я. Матвієнко. - Київ : Укр. пропілеї, 2001.
8. Рєзнік В. В. Поняття принципу стратегічного державного управління / В. В. Рєзнік // Державне та муніципальне управління в умовах політикоадміністративної реформи : матеріали наук.-практ. конференції 17-18 трав. 2007 р. / Волин. обл. держ. адмін. [та ін.]; відп. ред. В. Я. Малиновський. - Луцьк, 2007. - С. 26-28.
9. Спільник С. І. Роль мікросоціального контролю в регулюванні й охороні суспільних відносин / С. І. Спільник // Держава та регіони. Серія: Право. - 2012. - № 3. - С. 41-45.
10. Тілікіна Н. В. Управління соціальними проектами : навч. посіб. Київ : ФОП Мороз А. Т., 2024. 352 с.
11. Туленков М. Оцінювання ефективності організаційної взаємодії в соціальному управлінні / М. Туленков // Соціальна психологія. - 2009. - № 6. - С. 79-92.
12. EU4Recovery (ПРООН), ГО «Соціальна синергія» та Мінсоцполітики. Проект «навчальні соціальні квартири» – модель підтримки вразливих груп у громадах . Вісник співпраці ЄСУкраїна. Січень 2025. EU for Ukraine+1Мінсоцполітики України+1 (дата звернення: 11.07.2025).
13. Heldman K. Project Management JumpStart. 4th ed. Hoboken, NJ : Wiley, 2019. 384 p.

Інформаційні ресурси

1. Державна служба статистики України — <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Інститут соціології НАН України — <http://i-soc.com.ua>
3. OECD Social Policy & Society — <https://www.oecd.org/social/>
4. World Bank — Social Development — <https://www.worldbank.org/en/topic/socialdevelopment>
5. UNDP Ukraine — <https://www.undp.org/ukraine>
6. Соціологічна асоціація України — <https://sau.in.ua>
7. Національна бібліотека ім. Вернадського — <http://www.nbuv.gov.ua>